

שמיני עצרת
(כ"ב בתשרי)
ויז' בחשוון

גשם בַּעֲתוֹ

1 « שמיני עצרת: לקראת הגשם

מייקל, ענבר, תמר ואורן ישבו בביתה של ענבר ושיחקו מונופול. פתאום נזכרה תמר שמחר מסתיימים 'ההגים' ונגמרת החופשה... אולם סוף הוא תמיד התחלה של משהו אחר. אולי משום כך התעורר המחשב והתערב בשיחתם של הילדים: הוא החל להשמיע קולות טפטוף של גשם כדי למשוך את תשומת לבם, ועל הצג נפתח חלון:

ביום שאחרי יומו השביעי והאחרון של חג הסוכות חלים שני חגים: שמיני עצרת ושמחת תורה. בשמיני עצרת נושאים המתפללים את עיניהם אל השמים ומשבחים את אלוהים על עונת הגשמים הקרבה.

אִתָּהּ הוּא אֱלֹהֵינוּ
מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:
לְבָרְכָהּ וְלֹא לְקַלְלָהּ,
לְחַיִּים וְלֹא לְמָוֶת,
לְשִׁבְעַת וְלֹא לְרִזּוֹן.

(פיוט מתוך תפילת שמיני עצרת)

משמיני עצרת ועד פסח מוסיפים לתפילת העמידה (התפילה שמתפללים שלוש פעמים ביום) את המילים:

מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם.

(מתוך הברכה השנייה בתפילת העמידה)

משימה 'א'

- קראו שוב את הפיוט.
 - מהם, לדעתכם, 'גשמי ברכה'?
 - מהם 'גשמי קללה'? במה הם עלולים לפגוע?
- גשם יכול להועיל וגם להזיק. היזכרו בעוד דבר או תופעה שעשויים להועיל וגם להזיק.

משימה

יחידה 4
שמיני עצרת

2 < ז' בחשוון: גשם גשם בוא

בשמיני עצרת (כ"ב בתשרי) עדיין לא מתפללים לירידת גשמים, אלא רק מזכירים שאלוהים הוא "מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם".
ומתי מתחילים להתפלל לירידת גשמים? רק ביז' בחשוון!

משימה ב'

הוכיחו מתוך הברכה שבתפילה זו יש לא רק ציון של הגשמים אלא גם בקשה לגשם.

משימה

בתפילת העמידה מברכים: (שימו לב לנוסחים השונים)

בְּרַךְ עָלֵינוּ, ה' אֱלֹהֵינוּ, אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת
וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן
מ-ז' בחשוון | מ-א' של פסח
טל וּמָטָר לְבָרָכָה | בְּרָכָה
עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. בְּרוּךְ אַתָּה ה', מְבַרֵךְ הַשָּׁנִים.
(מתוך הברכה התשיעית בתפילת העמידה - ברכת השנים)

3 < יהודים דואגים זה לזה

"זה משונה", קבעה תמר. "אם החכמים חשבו שמתאים להתחיל להזכיר את הגשמים בשמיני עצרת, למה הם לא קבעו שבאותו היום צריך גם להתחיל לבקש גשם? למה הפרידו בין הדברים?"
"בינגו!" שמעו הילדים קריאה מכיוון המחשב, והפנו את מבטם לעברו:

שאלה מצוינת! מובן שלחכמים הייתה סיבה לקבוע שלא מתחילים להתפלל לגשם בשמיני עצרת, אלא רק ביז' בחשוון. הסיבה היא שבתקופת בית המקדש עלו יהודים רבים לירושלים מקרוב ומרחוק כדי לחגוג שם את חג הסוכות. לאחר שמיני עצרת הם שבו לבתיהם, מי על גבי חמור, מי על גבי גמל ומי ברגל. דרכם של חלק מהשבים נמשכה שבוע ויותר!
במשנה מוסבר מדוע יש לדחות את בקשת הגשמים עד ז' בחשוון דווקא:

משימה ג'

1. על פי רבן גמליאל, מדוע קבעו שאין מתפללים לגשם לפני ז' בחשוון?
2. מה אפשר ללמוד מהקביעה של החכמים בארץ ישראל שיש להתפלל לגשם רק לאחר שהכול חזרו לבתיהם?

משימה

רבן גמליאל אומר:
בְּשִׁבְעָה בְּמִרְחָשׁוֹן שׁוֹאֲלִים * אֶת הַגְּשָׁמִים -
חֲמִשָּׁה-עָשָׂר יוֹם אַחֲרֵי הַחֹג * ,
כְּדִי שְׂיֵגִיעַ הָאֲחֵרוֹן שְׁבִישְׂרָאֵל לְנֹהַר פְּרָת * .

(על פי משנה, מסכת תענית, פרק א' משנה ג')

פירושי מילים:

שׁוֹאֲלִים - מבקשים
הַחֹג - כאן הכוונה לשמיני עצרת
נֹהַר פְּרָת - נהר החוצה את טורקיה, סוריה ועיראק (של ימינו). המקום הרחוק ביותר מירושלים שגרו בו יהודים בתקופת המשנה

4 « לא הכול בשליטת האדם

"מעניין שגם היום, בתקופה המודרנית, עם כל ההתפתחויות הטכנולוגיות, בני אדם עדיין אינם יכולים לגרום לגשמים לרדת", העיר אורן בצער. "אני מקווה שבזמן הקרוב מישהו ימציא איזו המצאה שתסיר מהעולם את הדאגה לגשם".
"אני מבינה אותך", השיבה תמר, "אבל בעיניי יש גם משהו חיובי בידיעה שאנחנו לא שולטים בכל דבר, שלא הכול תלוי בנו".

משימה ד'

1. התפילה לגשם עוזרת לנו להתמודד עם מצב שאיננו שולטים בו. הביאו עוד שתי דוגמאות למצבים בחיים שבני אדם אינם שולטים בהם.
2. חוץ מתפילה, באילו עוד דרכים אפשר להתמודד עם מצבים כאלה?

משימה

יחידה 4
שמיני עצרת